

Biskop Atle Sommerfeldt:

Mangfold skaper ikke konflikt.

For et par uker siden var jeg med på Malakoff skoles kulturdag. Det ble en strålende dag der et av høydepunktene var klesoppvisningen. Bunader fra Norge, Somalia, Kurdistan og Pakistan viste hvordan vi fra ulike deler av Norge og verden deler gleden av å pynte oss med de vakreste klesplagg og farger. Ulike studieretninger viste sine uniformer. Det var ambulanseskasse, helsefag og ulike bygg og anlegg fag. Ulik musikk ble fremført med høy kvalitet og ved mange bord ble det servert matretter fra et titalls land.

I en undervisningstime senere på dagen drøftet jeg ulike etiske spørsmål med 80 elever, de fleste kristne, men både humanetikere, buddhister og muslimer deltok i samtalen om de store livsspørsmålene og aktuelle verdispørsmål i det norske samfunn.

Malakoff synliggjør det nye Norge, et Norge der kulturell og religiøs ulikhet danner et mangfoldig og rikt fellesskap. Vi skal være stolte av at vi i Moss og Borg bispedømme har så mange eksempler og uttrykk for hvor berikende det nye Norge er for oss alle. Det er vårt ansvar at det nye Norge blir et samfunn der vi gleder oss over hverandre og ikke blir et samfunn der vi med mistenksomhet og berøringsangst isolerer oss fra hverandre og tillater at fordommer å utvikle seg. Vi har muligheten og Malakoff skole viser at vi griper den.

Det er ikke selvsagt at det blir slik. Vi har aldri vært gode på å akseptere mangfold i Norge. Jødene ville vi ikke gi tilgang til riket i den ellers så liberale grunnloven fra 1814. Og selv om forbudet ble opphevet relativt raskt, ble den jødiske befolkningen marginalisert, diskriminert og forfulgt. Den skammelige aksepteringen av deres deportasjon til utryddelsesleirene og de 50 årene det tok før de overlevende og Det mosaiske trossamfunn fikk sin krigserstatning, bekrefter at de egentlig ikke ble sett på som norske. Den samiske befolkningen og de reisende ble utsatt for meget hardhendte forsøk på å renske ut deres kulturelle særpreg slik at de skulle passe inn i det som til enhver tid ble definert som det egentlige norske. For å opprettholde forestillingen om et enhetlig Norge, tok statsmakten altså i bruk autoritære metoder og folkeopinionen gjorde sitt beste for å marginalisere dem som var annerledes. Dette er en sentral del av vår norske tradisjon.

Det hevdes av og til at det er mangfoldet i et samfunn som skaper konflikt og stagnasjon. Det er lite som tyder på at dette faktisk er riktig. Tvertom ser vi hvordan stater som er kulturellt mangfoldige er verdensledende innenfor økonomisk utvikling og innovasjon. De klassiske eksemplene er USA og Canada. Like interessant er det at da autoritære likhetskrav og forsøk på segregering ble oppgitt, eksploderte Kina, India, Indonesia, Malaysia, Sør-Afrika og Brasil i økonomisk, kulturell og sosial utvikling. I andre land videreføres og utvikles sterke segregerende strømninger. Ofte støttes dette av bevegelser som ekskluderer andre og hevder at segregering basert på religion, etnisitet, kultur eller klasse er nødvendig for samfunnets sunnhet. Får slike bevegelser utfolde seg, stagnerer samfunnet og drifter mot konflikt og selvdestruksjon. Det er slike bevegelser som er ansvarlige for konflikt og ofte vold, ikke mangfoldet.

Jeg har helt siden jeg i 1971 besøkte Holocaust museet i Jerusalem sett hvordan kampen mot et mangfoldig og flerkulturelt samfunn skaper lidelse og ødeleggelse. Holocaust står for seg selv som det ultimate tegn på forsøket om å skape et ensartet folk. Men det er mange som har forsøkt seg i mindre skala, og jeg har sett resultatet mange steder: Sør-Afrika, Rwanda, Burundi, Kenya, Balkan, Pakistan, Guatemala, Sudan, Irak, India, Sri

Lanka, virkeligheten er den samme. Politiske, religiøse og ideologiske bevegelser som vil utrydde og/eller separere seg fra andre og skape sine eksklusive enklaver. Uten unntak skjer det som vi i Norge skjedde i en mildere variant: autoritære undertrykkelse er nødvendig for å få eksklusivitet til. Prisen er ufattelige menneskelige lidelser. Ikke fordi folk er forskjellig, men fordi noen ikke aksepterer de andres ulikhet.

Den kristne kirke har sin rikelig andel av ansvaret for at slike bevegelser oppnår legitimitet. Men vi er ikke alene. Alle de store religionene har sett slike bevegelser i sine rekker, slik også de sterke sekulære ideologiene har gjort det og gjør det. Noen forsøker å gjøre denne utfordringen lettere for seg ved å hevde at i deres livssyn eller religion gjenfinnes ikke slike ekskluderende bevegelser. Det er en livsfarlig livsløgn fordi den kan føre til manglende oppmerksomhet når ekskluderende tankemønstre, analyser og bevegelser opptrer på ens egen hjemmebane.

Elevene på Malakoff opplevde i fjor sommer å bli konfrontert på det mest brutale med en ideologi som var villig til å drepe for å stoppe utviklingen av det nye Norge. Hele det norske folk så hva kampen mot et mangfoldig samfunn kan lede til, også i Norge. Rosetogene og kirkene viste oss den andre veien framover. Bildene fra Nesodden i vårt Bispedømme av prest og imam i gravfølge har gått verden rundt som et ikon på hvordan et religiøst mangfold kan utfolde seg i et lokalsamfunn. Malakoff-elevene viste meg og de mange andre hvordan dette nye, mangfoldige Norge bygges hver eneste dag. Slik skaper vi sammen det nye Norge, stein på stein.

Nettopp fordi vi i den kristne kirke er vel kjent med ekskluderende og destruktive tendenser. Derfor er det så viktig å fastholde og vise fram den kristne troens kjerne. Det er at Gud har skapt alle mennesker med lik verdi og betrakter alle folkeslag som en slekt. Sammen er vi ansvarlig overfor Skaperen om hvordan vi ter oss enkeltvis og som felleskap. I andre mennesker gjenfinnes vi Guds ansikt, ikke minst i dem som er annerledes enn oss. Derfor er diskriminering å diskriminere Gud og separere seg fra Henne. Kristen tro er overbevisningen om at Gud elsker alle mennesker så høyt at Hans eneste Sønn døde for oss i kampen mot destruksjon og død. Det er vissheten om at Gud i Den oppstandnes kraft skaper et nytt folk av alle folkeslag. Sammen danner vi verdens største, flerkulturelle fellesskap.

Guds storhet gjenfinnes i menneskets mangfold. Da skal vi sannelig tørre å la dette mangfoldet blomstre i vårt eget samfunn.